

Ocena

rozprawy doktorskiej mgr Renaty Szczepaniak na temat
„Wpływ aktywności fizycznej na stan funkcjonalny kobiet po 65 roku życia z osteoporozą”

Przedstawiona rozprawa stanowi oryginalną próbę oceny wpływu zastosowanej fizjoterapii na stan funkcjonalny u kobiet z osteoporozą.

W przedstawionej do recenzji rozprawie podniesiono problematykę z zakresu fizjoterapii i fizjoprofilaktyki, mogących mieć zastosowanie nie tylko u kobiet z osteoporozą, ale także u osób starszych, u których występuje wysokie ryzyko zaburzeń czynnościowych.

Przeprowadzone w pracy badania dotyczące określenia stanu funkcjonalnego kobiet po 65 roku życia oraz wpływu 3 miesięcznego, indywidualnie dostosowanego do możliwości wysiłkowych usprawniania, w pełni zasługują na szersze opracowanie, tym bardziej, że brak dotychczas obowiązujących standardów w programach fizjoprofilaktyki osób starszych narażonych na zaburzenia czynnościowe jak i w późniejszej kompleksowej fizjoterapii chorych z osteoporozą.

Badania podjęte przez autorkę są celowe i stanowią także niewątpliwy wkład w kliniczną ocenę testu SFT jako narzędzia do oceny funkcjonalnej jak i narzędzia wykorzystanego w proponowanym programie usprawniania.

Praca stanowi więc nie tylko wartość poznawczą w prawidłowo zaprojektowanym i ustalonym procesie badań, ale także pewną wartość prognostyczną, dotyczącą możliwości zastosowania strategii usprawniania w fizjoprofilaktyce osteoporozy.

Tekst przedstawionej rozprawy doktorskiej zawarty jest w 9 rozdziałach zawierających wstęp, cel pracy, materiał i metodę badań, wyniki, dyskusję i wnioski. Rozprawa zawiera także streszczenie, wykaz skrótów użytych w pracy, spis tabel i rycin, wykaz piśmiennictwa oraz m.in. kartę i protokół badania, opis testów, tabele norm umieszczone w aneksie pracy.

W rozdziale pierwszym autorka przedstawiła w sposób przystępny dotychczasową wiedzę w zakresie klinicznego obrazu starości oraz aktywności fizycznej osób w podeszłym wieku. W sposób szczegółowy przedstawiła kliniczny obraz osteoporozy oraz możliwość zastosowania testu Fullerton.

W rozdziale drugim autorka opisała celowość podjętych badań z zaznaczeniem celu poznawczego i praktycznego, postawiła też hipotezy badawcze.

Rozdział trzeci zawiera charakterystykę badanych, kryteria włączenia do badań i wykluczenia z uczestnictwa w badaniach, metodę i narzędzia badawcze oraz metody, którymi się posłużono do obliczeń statystycznych. W rozdziale tym autorka opisała też metodykę interwencji fizjoterapeutycznej.

Wyniki badań autorka przedstawiła w rozdziale czwartym. Zawarła w nim wyniki oceny zastosowanego programu fizjoterapii w dwu grupach wiekowych badanych kobiet, a także poddała szczegółowej analizie istotność różnic uzyskanych wyników pomiędzy zastosowanymi okresami usprawniania.

W rozdziale piątym autorka omówiła wyniki badań własnych i porównała je z wynikami innych autorów. Autorka w rozdziale tym wnikliwie przedstawiła trafność wyboru zastosowanego testu SFT, wykazując także dotychczasowe zróżnicowanie wyników doniesień naukowych dotyczących oceny stanu funkcjonalnego osób starszych. Autorka uzasadniła na przykładzie odpowiednio dobranego piśmiennictwa zasadność przeprowadzonych badań, a w następstwie ich przeprowadzenia potwierdziła postawione dla potrzeb pracy hipotezy badawcze.

Przeprowadzone badania i prawidłowo dobrane metody analizy statystycznej pozwoliły autorce na wyciągnięcie wniosków, w których stwierdziła u badanych kobiet przed przystąpieniem do usprawniania występujące odstępstwa od norm przewidzianych w teście SFT oraz istotną poprawę badanych wskaźników po zastosowanej fizjoterapii.

Założenia i cel badań zostały uzasadnione i właściwie sformułowane, a przeprowadzone badania pozwoliły na wyciągnięcie prawidłowych i wiążących wniosków. Zastosowanie analiz porównawczych badanych wskaźników pozwoliło na obiektywną ocenę wyników. Autorka prawidłowo dobrała i wykorzystała materiał źródłowy, bez zarzutu jest też formalny układ pracy oraz zastosowane metody statystyczne.

Na podkreślenie zasługuje wartość praktyczna przeprowadzonych badań i możliwość profilaktycznego zastosowania opracowanego programu usprawniania jako narzędzia postępowania u chorych w starszym wieku z ryzykiem wystąpienia osteoporozy. Praca dotyczy bowiem nie tylko analizy wpływu zastosowanego programu fizjoterapii, ale także możliwości wpływu na zmniejszenie ryzyka wystąpienia zaburzeń czynnościowych u osób starszych, u których w kompleksowej fizjoterapii można wykorzystać elementy programu opracowanego przez autorkę. Dobrze udokumentowana metoda postępowania umożliwia wykorzystanie opracowanego programu usprawniania w praktyce.

Tym niemniej wydaje się, że autorka nie ustrzegła się przed kilkoma błędami:

1. Edytorskimi: np. brak odpowiedników nazw polskich w wykazie skrótów, brak wielkiej litery przy rozpoczęciu zdania (str. 9, 25, 27), użycie zwrotu „ilość” zamiast „liczba” (str. 96), „rehabiliytacji” zamiast „rehabilitacji” (str.106).
2. Nietrafne wydaje się użyte określenie „dolegliwości ze strony miażdżycy naczyń.....” (str.14), czy „.....mięśnie zanikają....” (str.16)
3. Autorka powinna też w pracy używać formy bezosobowej (str.16, 17).

4. Wydaje się, że użyty zwrot „wydolność fizyczna” mający szersze znaczenie i wiążący się ściśle z bezpośrednim pomiarem szczytowego zużycia tlenu, powinien być zastąpiony terminem „tolerancja wysiłkowa” (str.18,119).
5. Wydaje się, że autorka powinna doprecyzować użyte w pracy określenie dotyczące przyczynienia się do poprawy badanych wskaźników poprzez zastosowanie własnych testów funkcjonalnych. Rozumiem, że autorce raczej chodziło o zastosowane ćwiczenia opierające się na wybranych testach.
6. Autorka przy przygotowaniu pracy do druku powinna zawrzeć więcej informacji dotyczących opisu badanych kobiet zawartych w karcie badań, a niezamieszczonych w pracy.
7. Wydaje się też, że odpowiedniejsze byłoby użycie zwrotu „wpływ usprawniania” zamiast „wpływ aktywności ruchowej”, co może sugerować badania nad aktywnością w ciągu całego dnia.
8. Ciekawa byłaby kontynuacja badań przez autorkę zawierająca np. ocenę wpływu usprawniania także na stan psychiczny chorych w starszym wieku oraz możliwość porównań wyników z grupami kontrolnymi.

Powyższe uwagi w żaden sposób nie obniżają wartości merytorycznej pracy, a przedstawione w punktach 6-8 mają wyłącznie charakter dyskusyjny.

Przedstawiona rozprawa spełnia warunki pracy doktorskiej wnosząc elementy nowatorskie. Należy podkreślić, że zarówno warsztat doktorantki przedstawiony w rozprawie, aktualność problemu jak i prawidłowy dobór narzędzi pozwalających na jego rozwiązanie pozwala na złożenie wniosku do Wysokiej Rady Wydziału Rehabilitacji Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie o dopuszczenie Pani mgr Renaty Szczepaniak do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

dr hab. Jan Szczegielniak, prof. nadzw.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'J. Szczegielniak', written in a cursive style.